

STÍNADELSKÁ TAJEMSTVÍ

OBJEVTE LEGENDY

Jaroslav Foglar, David Jan Žák
Skautská nadace Jaroslava Foglara

Stínadelská tajemství! - herní mapa | Texty stínadelských legend David Jan Žák | Ilustrace Renata Wilfling | Herní popis Roman Šantora | Grafická úprava Jakub Schejbal | Za pomoc při přípravě hry děkujeme Davidovi Janu Žákovi, Karolíně Kroužkové, Milanu Pohlovi, Muzeu hlavního města Prahy a internetové společnosti IZON+ | Vydala Skautská nadace Jaroslava Foglara v roce 2023 | www.skautskanadace.cz

Stínadelská tajemství! - pravidla hry

Když se vlády nad Stínadly ujal Žlutý květ (více v románu J. Foglara Stínadla se bouří), vypsal na popud Rychlých šípů soutěž ve znalostech bohaté stínadelské minulosti. Každá ulička či každý kout mají své názvy, které jim dala nejstarší generace Vontů a byly svědkem mnoha prapodivných událostí. Pojďte i vy s námi tuto barvitou historii poodhalit a najít zapadlý příběh míst, o kterých jste ani nevěděli.

Průvodcem nám bude spisovatel David Jan Žák, který ve své nové knize Tleskač vynáší na světlo dávné příhody ze Stínadel, kde klokotal vontský život už o mnohá desetiletí dříve, než Rozdělovací třídu přešli hoši z Rychlých šípů. Právě on sepsal legendy míst, která znáte ze stínadelské trilogie J. Foglara a nyní je můžete i objevit na rubu mapy či v audio podobě na www.rychlesipy.org/tajemstvi.

Stačí otevřít starou mapu, do které Jarka Metelka kdysi některá místa zaznamenal. Přiřadili jsme jim čísla a vaším úkolem je v jejich okruhu vyznačeném oranžovou barvou najít konkrétní dům či kout. U něj si přečtete příslušnou legendu na rubu mapy a zkuste zodpovědět otázku, která se k místu váže (viz rub mapy). Některý prostor vyžaduje náročnější hledání, proto k němu vedle mapy naleznete nápovědu, jiný zvládnete i bez ní.

Pokud se vám podaří najít a správně odpovědět nejméně na 13 otázek, запиšte je na www.rychlesipy.org/tajemstvi do tabulky a můžete získat odměnu za vaše pátrání. I když věříme, že tou největší budou uličky Stínadel, kde se po setmění může přihodit cokoli...

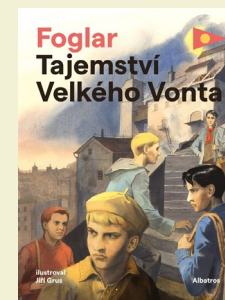
Poznámky ke hře

Jelikož mapa, do které J. Metelka značil své poznámky, je stará a méně podrobná, neobsahuje dnešní názvy všech ulic, ani všechny domy, které tam dnes jsou. Pokud si tedy nechcete užít možné bloudění, porovnejte si ji doma či cestou s mapou současnou.

Bonusem je označeno místo, které není přístupné od 10 ráno do 8 večer, jako ostatní místa hry.

Do Stínadel si s sebou vezměte mapu, tužku a možná i baterka se bude hodit.

Tajemství Stínadel nejlépe objevíte po přečtení
či poslechu knih Jaroslava Foglara

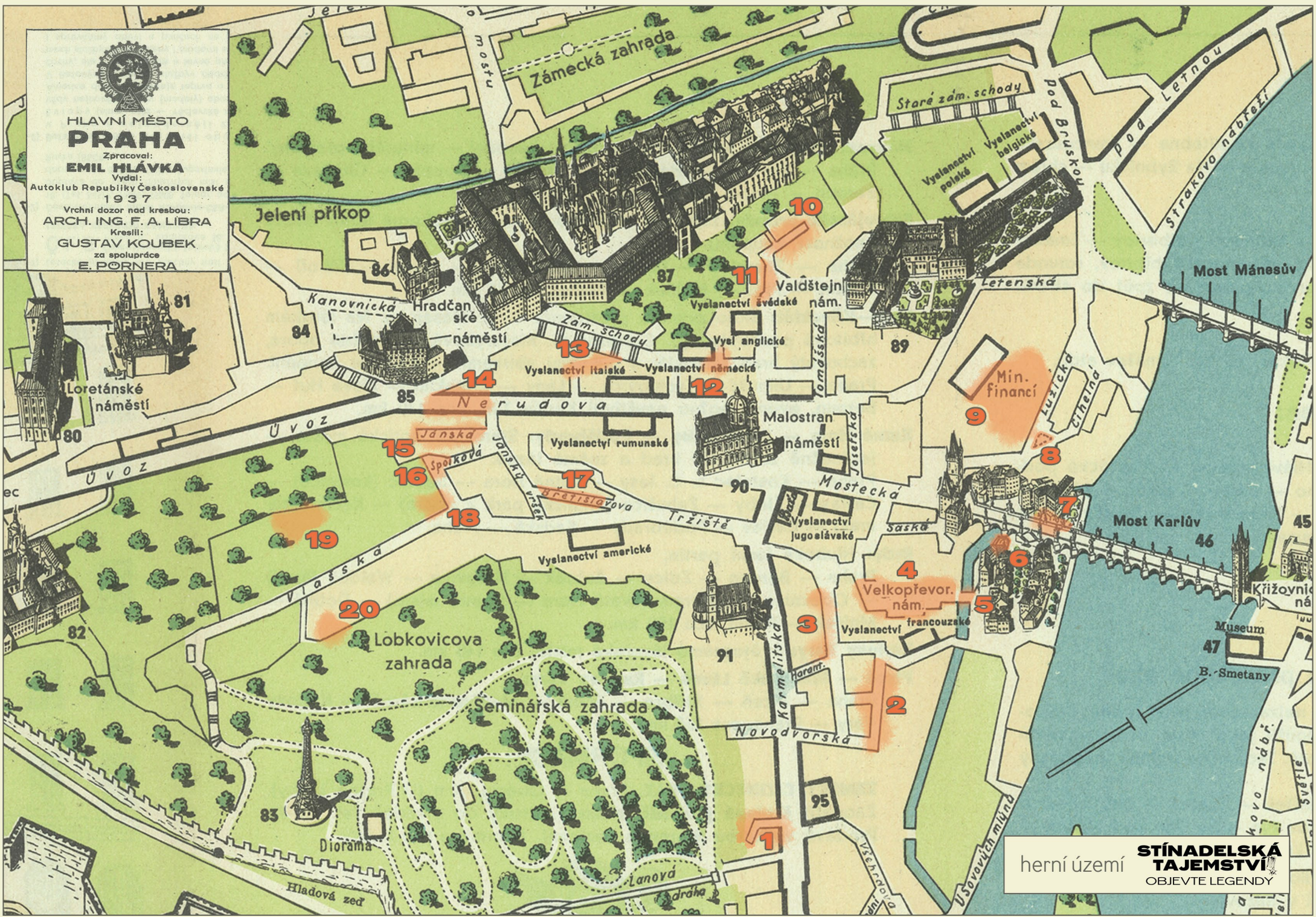
Starší stínadelskou historii a dětství Jana Tleskače poznáte v knize
Davida Jana Žáka.

HLAVNÍ MĚSTO PRAHA

Zpracoval:
EMIL HLÁVKA
 Vydal:
 Autoklub Republiky Československé
 1937
 Vrchní dozor nad kresbou:
 ARCH. ING. F. A. LIBRA
 Kreslil:
 GUSTAV KOUBEK
 za spolupráce
 E. PÖRNERA

herní území **STÍNADELSKÁ TAJEMSTVÍ**
 OBJEVTE LEGENDY

TAJENKA ODPOVĚDÍ

1 NA NOSÁLKU

Jaký velký symbol je zobrazený na nejzapadlejších dveřích zákoutí?

--	--	--	--	--	--

2 ZAHRADA UCTÍVAČŮ GINGA

Kolik hlavních větví vyrůstá z kmene stromu?

--

3 ČERVENOKOHOUTÍ PLÁCEK

Jaká rostlina roste na rohu zákoutí s červenými dvířky?

--	--	--	--	--	--	--	--

4 V MOKŘINÁCH

Jaká je voda ze studny?

--	--	--	--	--	--	--

5 U STARÉHO MLÝNA

Kdo stráží staré mlýnské kolo?

--	--	--	--	--	--

6 ŠIBENIČNÍK

Co je za hrací prvek pod břevnem?

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

7 U TUNELU

Jaké číslo je napsané na zámku na dveřích do „tunelu“?

--	--

8 PODIVÍNSKÁ ULIČKA

Jaké zvíře je plasticky ztvárněno na pravé straně vchodu do uličky?

--	--	--	--	--

9 ZA MŘÍŽÍ - BONUS

Kolik hlav má orel na černém domě?

--

10 ZTRACENÁ ULIČKA

U jakého uměleckého řemesla je dům ve Ztracené uličce?

U					
---	--	--	--	--	--

11 SEDMIKŘÍŽOVÁ

Původní název náměstí ulice má v sobě ukryté číslo. Kolika kostelská byla?

--	--	--	--

12 PRŮJEZD ZRADY

Kolik horních oblouků má průjezd zrady?

--

13 KOCOURÍ ULIČKA

Z čeho jsou udělané schody za mříží, u které se chodí krmit kočky?

Z					
---	--	--	--	--	--

14 DŮM SE ZNAMENÍM RAKA

Jaké dvojčíslí je nakreslené vedle raka?

--	--

15 NETOPÝŘÍ VĚŽ

Kolik malých kulatých děrek je na dveřích do Netopýří věže na konci ulice?

--	--

16 KOUT USMÍŘENÍ

Jaký rok výroby je uveden na dvířkách vedle zvonků do domu, který je v koutě uličky?

--	--	--	--

17 NA SEKEŘE

Jakou barvu má orel na domovním znamení?

--	--	--	--	--

18 KOSTELNÍ

Které zemi patří bývalý kostel Panny Marie?

--	--	--	--	--	--

19 DLOUHÉ SCHODY

Jakou barvu má obrubník u Dlouhých schodů?

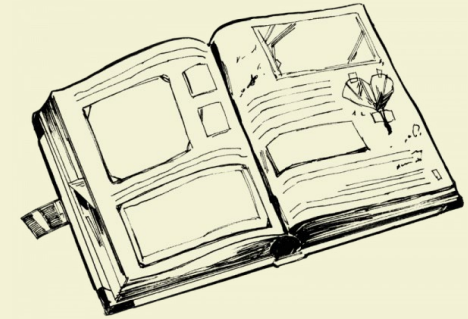
--	--	--	--	--	--	--	--

20 TYRANŮV KOUT

Kolik oken je na zadní straně domu, ke kterému přiléhá Tyranův kout?

--

Odpovědi pište na www.rychlesipy.org/tajemstvi
a vyhraje tematické ceny.

Nápověda

2. Za zdí
3. Hledej zákoutí s nejmenšími červenými dvířky
4. Hledej, v co se proměnila stará studna
6. Hledej otvor ve zdi, ve kterém je vidět dřevěné břevno staré šibenice (ve dvoře s muzeem)
7. Nejde o tunel v pravém slova smyslu, ale zavřený mostní oblouk
8. Nejmenší ulička v Praze
9. BONUS - zahrada s otevírací dobou 8-16 hod (leden), 8-17 hod (únor)
11. Hledej nápis na domech náměstíčka
16. Hledej dům číslo 10
19. Hledej v zahradě nemocnice
20. Hledej oranžový dům

1 NA NOSÁLKU

V dobách, kdy ve Stínadlech ještě žil Jan Tleskač, rostly Na Nosálku tři mohutné javory. Po letech už zbyl jen jeden, ale název místa zůstal. To proto, že kluci i holky tady sbírali takzvané nosy a vyhazovali je do vzduchu, aby se mohly roztočit jako vrtulky.

Zvláštní je, že z tohoto na první pohled idylického místa pocházeli ti nejobávanější stínadelští vůdci part, z nichž měli ostatní strach. Nejen Štěpán Mažňák, který stál v čele Uctívačů ginga, ale i Kylián, jehož banda tyranizovala mladší kluky z širokého okolí v dobách, kdy tady žili Jan Tleskač, Robert Komour a Vojtěch Vont. Z tohoto stínadelského zákoutí pocházeli i první vůdci Stínů, jak si říkali kluci sjednocení proti vetřelcům z jiných městských čtvrtí. David Kaufmann a Kurt Host, později přezdívaní jako Hroznýš a Ksicht. Tito dva hoši byli vlastně předchůdci Velkého Vonta, to na ně se svou organizací navázal Vojtěch Vont, to oni mu byli inspirací.

Na Nosálku se psali dějiny Stínadel. Na Nosálku se podepisovaly první dohody o příměří, první válečné smlouvy, tady byla psána vůbec první kronika Stínadelských. Na Nosálku by měla být umístěna pamětní deska, která by návštěvníkům připomínala pohnuté dějiny, osudy kluků. A nemělo by se v žádném případě zapomenout na Jana Tleskače, protože právě tudy utíkal s kronikami Stínů do bezpečí půdy na dvoře u Vojty Vonta, když Bert Komour bránil vlastním tělem jejich ústup před partou z Rváčova.

2 ZAHRADA UCTÍVAČŮ GINGA

Zahrada Uctívačů ginga je opředená tajemstvím. Roste tu několik staletí starý strom ginkgo biloba, česky jinan dvoulaločný. Jedná se o starodávny druh, stopy po jeho výskytu se objevují již v prvohorách.

Víme tedy, že na planetě Zemi rostl téměř před třemistými miliony let. Časem se rozšířil po celé severní polokouli. Před sedmi miliony let ovšem vymizel z amerického kontinentu a z Evropy před třemi miliony let.

V přírodě dnes známe jen jeden jediný jeho druh, který se dochoval na malém území jihovýchodní Číny a byl „znovuobjeven“ i u nás.

Gingo, jak mu přezdívali místní, sehrálo významnou roli během bojů o Velké Vontství v době, kdy se v uličkách Stínadel objevil tajemný Širokko a s ním i Tleskačův hlavolam ježek v kleci, ztracený předtím v bahně stoky pod kostelem svatého Jakuba. Zahrada Uctívačů však byla i místem úkrytu dávných kronik Stínů. Tak si říkali kluci sjednocení pod velením Davida a Kurta, aby se dokázali bránit před bandami ze Dvorců, Tovární čtvrtě, Druhé strany a Bekova. Ve zdi této zahrady byla totiž železná dvířka a za nimi prostor, odkud odnesl Jan Tleskač spolu s Vojtěchem Vontem dávné kroniky a kde později našli hoši Rychlých šípů vzkaz od Vrány o úkrytu první vontské kroniky. Dnes už je otevřeným prostorem, ale prastarý strom jeho minulost stále připomíná.

3 ČERVENOKOHOUTÍ PLÁCEK

Červenokohoutí plácek vděčí za svůj název velkému požáru, který postihl dům, v němž žila rodina Jana Tleskače. Tehdy zahradník Antonín vynesl z dětské postýlky rozespálé tělíčko malého kloučka, ostatní již zachránit nedokázal. Všichni tehdy uhořeli. Záhřství měl na svědomí podivný stařec, kterému se říkalo Ksicht. Chtěl se zmocnit vynálezu, k němuž ale vedla cesta jen přes malý kovový hlavolam. A ten měl u sebe drobný dvoutelý hošík.

Kluka nechal Antonín u vchodu do Podivínské uličky, věděl, že jej brzy najde lampář Joachim, který tudy chodíval rozsvěcet a zhasínat plynové lampy. V uličkách Stínadel tu noc vládla hustá mlha a chlapec oblečený jen v noční košilce připomínal přízrak. Antonín zatím běžel hasit, ale ani to už nedokázal. Když někde hoří, říká se, že v tom místě řádil červený kohout. Proto dostalo náměstíčko, za jehož zdí vyhořela vila vynálezce, jméno Červenokohoutí plácek. Tu noc, kdy hořelo, se dláždění zbarvilo do ruda.

4 V MOKŘINÁCH

Pamětníci a lidé žijící ve Stínadlech po generace vám řeknou, že v Mokřinách nikdy nezažili suchý koutek, suché místečko. Jednalo se totiž o místo podmáčené, kde na povrch vyvěrala voda ukrytá kdesi pod dlažbou města; pokud přšelo, nikdy se docela dešťová voda nevsákla, neodtekla. Pokud tudy kluci a holky šli, v těch legendárních dobách, kdy Stínadlům vládly Stíny, party kluků, nebo později Vontové, mohli si být jistí, že suchou nohou neprojdou. Buď měli mokro v botách, nebo museli naboso.

Ve starých záznamech se psalo, že kdysi dávno, kdy ještě žádné město nestálo, tady bývaly vlhké louky, nivy vodních toků, tůňe a jezera, prostě mokřady. Jenže to muselo být před stovkami a stovkami let. Později lidé využili toho, že v Mokřinách je zadržovaná voda, a vystavěli tu kamennou kašnu a hned vedle studnu. Chodili sem pak z okolních uliček, náměstíček a plácků pro vodu.

V Mokřinách se strhlo i významné vyvrcholení války mezi Stíny a Dvorečáky, právě sem kluci ze Stínadel vedení Davidem Kaufmannem a Kurtem Horstem, vlákali daleko silnější a početnější partu nepřítel, využili znalosti prostředí, a zatímco se chudáci Dvorečáci máchali v blátě, donutili je ke kapitulaci. Bylo to slavné vítězství, které se zapsalo tučným písmem do historie.

5 U STARÉHO MLÝNA

U Starého mlýna prý strašilo. Bylo to místo, kterému se osamělý chodec raději vyhnul, zvláště, když už se šel do uliček Stínadel se vkradly stíny a tma. Jenže, to by nesměli být kluci zvědavými kluky, aby tomu nechtěli přijít na kloub.

Tehdy, bylo to v dobách našich prapradědečků a možná ještě pár let před tím, se dva odvážlivci našli, nebyli jimi nikdo jiní než David s Kurtem, dva nerozluční kamarádi, kteří později sjednotili celá Stínadla. Vydali se se setměním k mlýnu, kradli se podél zdí neslyšně jak dva kocouři. A opravdu, z hlubin pod mlýnem se ozýval zvláštní zvuk a z opuštěného mlýna ozvěna podivného nářku. Ale ani to je neodradilo a šli pomalu dál. Čůrky ledového potu jim stékaly po zádech, na rukou husí kůže, měli strach. Hlubina temnoty je tehdy spolkla.

Několik jejich kamarádů na ně čekalo v nedaleké uličce, ti si netroufli je následovat, jen s napětím čekali, jestli se ti dva vrátí. Pokud ne, měli zavolat pomoc. Už už se chystali běžet na nejbližší četnickou stanici, pro dospělé muže, když se ze tmy vynořily dva přízraky. Šedivé, oblepené pavučinami a prachem. Jak se kamarádům ulevilo, když zjistili, že to jsou Kurt s Davidem. Mlčenliví, zachmuření, s dosud bušícím srdcem v hrudi.

I když se tenkrát v uličce i později již za denního světla snažili kluci dostat z těch dvou, s čím se uvnitř tajemného mlýna setkali, je-li něco pravdy na těch bajkách o strašidlech, nesvěřili se. Jejich ústa byla uzamčena na několik západů. Nikdy nikomu neprozradili, s čím to přišli do styku, co se tam stalo. Jen všem doporučili, ať se Starého mlýnu vyhnou. Není tam prý bezpečno. Proč? To si ti dva vzali s sebou do hrobu.

6 ŠIBENIČNÍK

Šibeníčnik se říkalo místu, kde žil Martin Machart, tesař, který chodíval i do ulic Stínadel ve své pracovní zástěře, ve vlasech zachycené hobliny, ruce samý mozol. Machart prý dostal zvláštní zakázku: vytesat šibenici, na které měl být popraven jakýsi zločinec, prý vrah a zloděj. Protože o dobře placenou práci byla tehdy nouze a každá koruna dobrá, pustil se Martin do shánění kulatiny. Šibenici postavil bytelnou, z tvrdého kvalitního dřeva, aby něco vydržela.

Jen ta práce ho moc netěšila, raději tesal krovy domů, raději pracoval na něčem, co lidem pomáhalo, než co je mělo zabíjet. A tak se po nocích trápil, nemohl spát. Napadalo ho, co když ten člověk nikoho nezabil, co když kradl jen proto, že měl hlad? A tak nakonec, když byl hotový a šibenici na Šibeníčním vrchu s pomocí dělníků sestavil, jal se pátrat po tom, co ten člověk v řetězech, který měl být brzy oběšený, provedl. Má rodinu a malé děti? Proč byl odsouzený k smrti? Martinovi se podařilo najít v jednom dvorku poblíž Mýší díry, v chudické komůrce, ženu toho odsouzence a tři malé děti.

Bylo to přesně tak, jak si myslel. Nejednalo se o vraha, ale o zoufalého muže, který v zoufalství kradl jídlo, byl přistižený a nešťastnou náhodou na majitele domu, do něhož se vloupal, spadl regál plný šunky, zavařenin a jiných potravin. Na následky zranění pak zemřel.

Byla to nešťastná náhoda, ne vražda. A tak Martin Machart dal ženě s malými dětmi veškeré peníze, které za šibenici získal, a začal přemýšlet, jak tomu ubožákovi pomoci.

Nastal den poprav. Kat zatáhl za páku propadliště a v tu chvíli se celá stavba zřítla. Šetřením se zjistilo, že kdosi nařílz během noci nosné trámy. Mezi podezřelými byl i tesař Machart. Ten se k činu přiznal, chtěl, aby byl odsouzenému zmírněn trest, neboť nekonal s úmyslem někoho zabít. Jeho argumenty zaujaly vrchního soudce, nechal případ přešetřit a došel nakonec ke stejným závěrům jako Martin Machart, který byl mezitím odsouzený za maření úředního výkonu. Za oba odsouzené nakonec zaplatil kauci David Kaufmann, přezdívaný Hroznýš. Sehnal jim práci na stavbě nové fabriky v Tovární čtvrti. Od té doby se Martinu Machartovi neřeklo jinak, než Šibeničnická a ulička, kde měl dílnu, nakonec dostala jméno po něm. Není třeba dodávat, že z obou mužů se stali největší přátelé a z Hroznýše jejich ochranitel a patron.

7 U TUNELU

Pokud byste se dostali k četbě prastarých kronik Stínů, předchůdců Vontů, zjistili byste, že U Tunelu se přihodila ošklivá věc, která vyústila v krvavou řež mezi partou kluků Ve Svičičkách a partou z Kocouřího hrádku. Bylo to ještě v dobách, kdy Stínadelští nebyli jednotní, kdy podnikaly bandy ze Dvorců a dalších čtvrtí své spanilé jízdy do Stínadel a přepadávaly slabší a menší hochy.

Tehdy U Tunelu nesl Míra Vavříků košík plný vajec od tetičky, co žila kousek od Rozdělovací třídy. Maminka potřebovala vajíčka na pečení a tehdy osmiletý Míra je měl co nejrychleji donést domů, tedy ke Kocouřímu hrádku. Vajíčka ležela v košíku chráněna slámou. Jenže se mu do cesty připeřili tři kluci z ulice Ve Svičičkách. Všichni byli o hlavu větší, silnější a hlavně starší. Zastoupili mu cestu a nechťeli ho pustit dál, dokud se nevykoupí. Prý by stačily kuličky, nožík, pár krejcarů, prostě cokoli, co by uznali za platidlo. Nejdříve si z malého Mirka utahovali. Už to vypadalo, že mu cestu uvolní, než napadlo Zdislava Hadrabu, jednoho z habánů, mrknout se, cože to ten usmrkanec nese. A bylo vymalováno!

Ti tři totiž košík vyrvali z jeho drobných rukou a jali se vajíčky strefovat do malého Míry Vavříka, kterého zatlačili až k tunelu a on neměl kam utéct. Domů se vrátil se slizkým obsahem vajec na hlavě, obličej i košili, zkrátka a dobře byl z toho tehdy pěkný poprask. Spravedlnost vzali do rukou starší kluci v čele s Mírovým bratrancem Čeňkem. Střetli se s nepřitelem právě U Tunelu. Tentokrát však nelétala vajíčka, ale kamení. Bílek a žlutek vystřídala krev.

V poslední chvíli zasáhli David Kaufmann a Kurt Horst. Donutili obě strany k zastavení palby a co víc! Hadraba musel se svými kamarády sehnat plný košík vajec a jít se malému Mirkovi a jeho mamince omluvit. Jak je to možné? Dva bezbranní kluci stopnou válečnou vřavu několika desítek rozzuřených bojovníků pouhými slovy? Ano, protože ta slova byla mrazivou sprchou pro členy obou stran. Už tehdy David s Kurtem vytušili, že informace mají cenu zlata, a také věděli, že tíhle hošani, co by se málem vzájemně pozabíjeli, mají na svědomí věci, o nichž by se nikdy neměli jejich rodiče dozvědět. Že to bylo vydírání? Jak se to vezme, záleží na úhlu pohledu.

8 PODIVÍNSKÁ ULIČKA

Podivínská ulička má smutnou historii. Tudy chodíval ráno co ráno místní podivín Vlastík. Byl to již dospělý muž, ale jeho duše byla věčně chlapecká, nikdy vlastně nedospěl. Třebaže mu již rostly vousy a byl vysoký a mohutný jako hora, stejně si hrál s místními kluky na vojáky, čtál

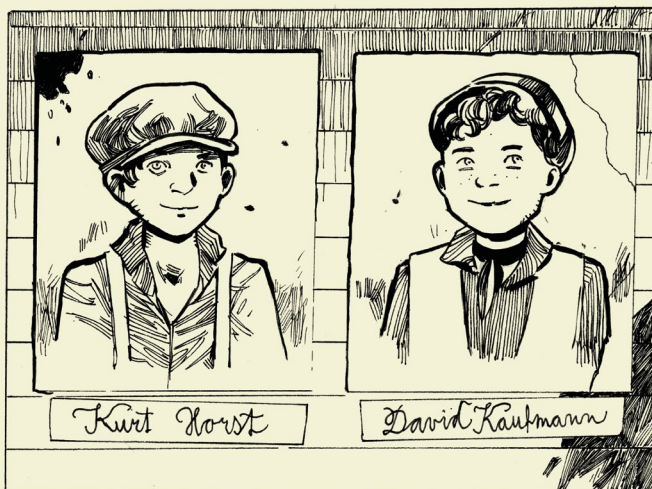
s nimi hadrákem, cvrknal kuličky. A když se smál, drnčely okenní tabulky. Všichni stínadelští kluci ho měli rádi.

Tou uličkou chodíval ráno co ráno na trh pro brambory, zeleninu, chléb, koření, zkrátka pro vše, co potřebovala jeho staříčká maminka k vaření. Starala se o něho celý svůj život, celý svůj život se s ním zlobila jako s malým klukem, kterým ve skrytu duše stále byl. Maminka byla středobodem jeho krátkého života.

Když bylo Vlastovi třiatřicet let, jeho maminka zemřela. Vlastík byl najednou sám a ani kamarádi mu nemohli tu strašnou ztrátu nahradit. Bloumal pak mezi domkem a pláckem, kde se kluci scházeli a hrávali své hry častěji, než kdy dřív. A právě tam, mezi domkem a pláckem, byla ona ulička. Jednoho rána našli lidé Vlastíka, napůl seděl, napůl ležel uprostřed té uličky. Jeho tělo už bylo bez života. Musel tam tak sedět a opírat se o šedivou zeď celou noc. Bylo to už koncem listopadu, nasněžilo a on tam chudák umrzl. Tolik se mu stýskalo po mamince, po každodenních pochůzkách pro její kuchyni. Vlastíka tehdy na obecní hřbitov doprovázely celé generace hochů. Malých, větších i skoro dospělých. Všichni ti, co s ním hrávali fotbal, cvrknali kuličky, hráli na vojáky, se s ním přišli rozloučit.

Od těch dob se té uličce říká Podivínská ulička, protože tudy chodíval podivín Vlastík, věčný kluk a kamarád všech dětí ze Stínadel.

9 ZA MŘÍŽÍ

„Za Mříží je park, v tom parku černý rám, v tom rámu plno vran, celé hejno vran, černočerných vran. Pozor si dej, ať nezůstaneš stát, ať nezůstaneš sám, protože pak, protože pak, už nenajdou tě. Nenajdou, zmizíš tam, kde nikdo nechce stát, kde nikdo nechce být, tam, kde se nedá žít. Hejno vran, hejno vran, tam za mříží, kde je černý rám, kde je rám,“ zpívali kluci i holky ve Stínadlech v dobách nejen Vojtěcha Vonta, ale už dávno před ním, kdy byl Velkým Stínem Václav a ještě dřív jeho otec Kurt a jeho strýc David. Ta písnička byla stará snad jako samotná Stínada. Pokud by hymna Vontů nebyla tajemným nápěvem beze slov, jistě by se jí stala tahle píseň.

Nějak musela souviset s místem, kterému se tady říkalo Za Mříží, protože tam byl opravdu park, sice ne rám, ale černá stavba nahánějící hrůzu, protože u ní zmizel Vít Jůzl a nikdo už o něm nikdy neslyšel.

Prý ho ta stavba pohltila. Prý ho vucnul vzdušný vír. Prý se propadl do země kamsi pod keře a stromy. Prý zprůhledněl a změnil se v mlžný opar. Prý byla jeho poslední slova: „Vrány.“ Prý je těsně před zmizením viděl. Prý, prý, prý... Navykládalo se toho hodně. Pravdu se však Stínadelští nedozvěděli.

Vít Jůzl se stal jakýmsi temným přízrakem, a když někdo zpíval písničku „Za mříží je park“, vzpomněl si na něho, i když už málokdo tušil, jak ten kluk vlastně vypadal. Měl havraní vlasy? Nebo v barvě slámy? Byl malý, či velký? Drobný? Žil tady vůbec?

Kronikáři Stínů, později i kronikáři Vontů jako jediní věděli víc, protože ve starých zápiscích se o Vítu Jůzlovem psalo. A kromě nich o něm už věděl jen David Kaufmann s Kurtem Horstem, ale nic z toho se nedostalo vně Rady Stínů, vně Vontské rady. Jůzl byl totiž jedním z těch bájných kluků, o kterém se vyprávěly zkazky, jehož život se změnil v mýtus a sen a sny jsou jako písně zahalené tajemstvím.

10 ZTRACENÁ ULIČKA

Ve Ztracené uličce se nikdo neztratil. Prostě jen byla slepá, neprůchozí. Ale takových uliček bývalo ve Stínadlech dost a dost. Tahle ulička však byla mezi těmi ostatními přece jen něčím výjimečná. Tady se odehrávaly turnaje ve hře zvané vráci. Tady kluci kopali do hadráku a fandili svému mužstvu, mohli se přetrhnout, aby udrželi míč ve hře.

Místo branek sloužily dřeváky, rozestavené dva metry od sebe, jedny kousek od dveří vedoucích do domku, který uličku uzavíral, druhé u zdi, která byla u východu, kde na uličku navazovala další příčná ulička. Prostor byl široký akorát, hrálo se na jeden dotyk a brankář nesměl chytnout míč do ruky. Důležité byly odrazy od okolních slepých stěn či protihráčů.

Tady se odehrálo legendární finále mezi kluky žijícími v okolí Na Nosálku a partou z Kostelní ulice. Tehdy hadrák vyletěl do vzduchu a už se strhla mela. Jedna část hráčů měla na sobě jenom košile, druhá zůstala v kabátcích a svetrech. Co chvíli narazila noha útočníka do jiné nohy místo do míče. Slyšet byly výkřiky, povely a časté: „Jau!“

Hadrák lítal sem a tam, mnozí z hráčů nestíhali sledovat jeho pohyb, tu a tam se ovšem dostali k míči a vykopli jej výš a dál. V obraně postávali ti, kteří měli zabránit brance. A další výkop do bezpečné vzdálenosti od branky. Tenkrát si jeden z kluků hadrák nadkopnul do výšky tak, aby se dotkl zdi, hlavičkoval, hadrák sjel po zádech soupeře, a on nártem vykopnul. Bohužel dost nešikovně.

Hadrák letěl do výšky a skončil až nahoře v okapu na střeše nad úrovní uličky. Tehdy museli kluci vytvořit z vlastních těl jakousi pyramidu, aby ten, který stanul na jejím vrcholu, mohl míč vytáhnout a vrátit do hry.

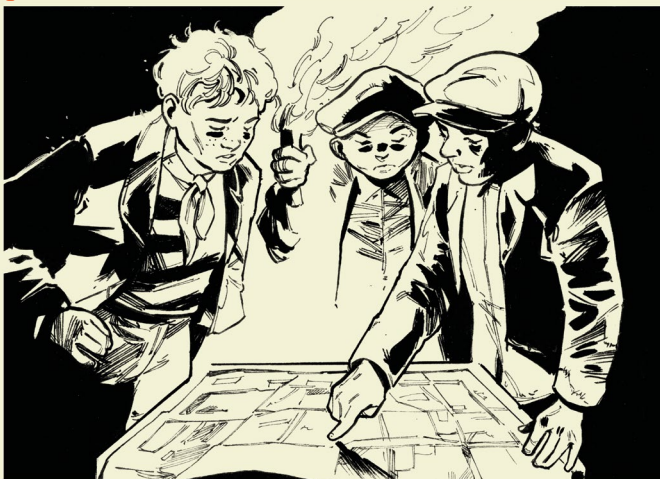
11 SEDMIKŘÍŽOVÁ

Z malého náměstíčka uprostřed Stínadel vedla nenápadná ulička, která, pokud vím, dlouho neměla žádný název. Málem se jí začalo říkat Nijaká

nebo Žádná, nebýt stejně nenápadného chundelatého tuláka, který tu procházel sem a tam, jako by hledal svého pánička. Byl to obyčejný psí ořech s ocasem připomínajícím anténu. Kluci z okolí mu říkali Sedm křížů, protože psík byl sedmkrát na pokraji mezi životem a smrtí, sedmkrát měl namále, ale vždycky přežil. A tak mu každý kluk z okolí uličky nosil něco na zub. Pes se stal dalším členem part z okolí. A když se ty party semkly, aby se postavily bandě z Bekova, daly si jméno Sedmikřížáci. Jejich chlupatý kamarád dělal spojku a nosil během bojů důležité depeše přivázané kolem krku šňůrkou.

A pak, když Sedm křížů prodělal svůj osmý kříž, který byl už jeho posledním, pochovali ho kluci na rohu uličky hned u náměstíčka pod dlažbu ulice, aby zůstal napořád doma, tam kam podle nich vždy patřil. Od té doby se už uličce neříká jinak než Sedmikřížová. Už to není Nijaká nebo Žádná, už je to ulička skvělého kamaráda, který kdyby uměl mluvit, mohl by vyprávět o všemožných dobrodružstvích, která zažil se svými dvouhými souputníky.

12 PRŮJEZD ZRADY

K Průjezdu zrady se váže podivný příběh, který je však pro Stínadla a její obyvatele typický. Stalo se to v době, kdy se pokoušel Václav, otec Jana Tleskače, o usmíření dvou ulic, mezi nimiž se rozpoutala nebezpečná řevnivost a zášť. Václav vedl tehdy rozhovory s oběma znepřátelenými stranami a snažil se celou věc vyřešit smírně. Všechno už šlo k dobrému konci, nebýt jednoho z vůdců.

Tvářil se, že se vším souhlasí, jenže mezitím za Václavovými zády začal kout pikle a intrikovat nejen proti znepřátelené ulici, ale i proti samotnému Václavovi. Chtěl ho sesadit z postu Velkého Stínu a sám ho nahradit. Spojil se tehdy s odvěkými nepřáteli Stínadel, s kluky ze Dvorců a Bekova. Nastražil Václavovi léčku. Tvrdil, že se s ním potřebuje poradit, a pozval ho do průjezdu, kde se měla podepsat mírová smlouva o den dříve. Václav byl sice zkušený vůdce, oblíbený a všemi Stíny ctěný, všemi až na výjimky.

Pravou rukou Václava býval tehdy jistý Bartoloměj, kluk, který se narodil postižený, měl na zádech hrb, nikdy příliš nevyrostl a chodil stále

v předklonu. Bartoloměj byl zároveň rádcem a kronikářem Stínů. Varoval Václava před zradou, dával mu příklady z historie, ale Václav se jen usmál a mávl rukou. „Moc čteš,“ řekl a zamířil na smlouvanou schůzku.

Tehdy by to s Václavem bylo dopadlo nejspíš hodně zle, protože tu na něho ve skrytu čekalo skoro patnáct Dvorcečků a dalších devět kluků z Bekova. Plán byl takový, že Václavovi hodí pytel přes hlavu, svážou a na dvoukoláku přikrytého plachtou, odvezou pryč ze Stínadel.

Jaký by byl Václavův osud, snad nevěděli ani tehdejší účastníci této úkladné zrady.

Jenže tehdy jako prozřetelost osudu zasáhl věrný Bartoloměj. Už předem se domluvil s kluky z okolních ulic, plácků a náměstíček, svolal dokonce i věrně z Myší pasti a Kocouřího hrádku, takže nakonec se k Průjezdu zrady dostavilo něco přes padesát Stínů, a to dřív, než by padl Václav do rukou nepřátel.

Zrádce nakonec odsoudili nejen všichni, kdo stáli za Václavem, ale i jeho vlastní, kterým do té doby velel coby šéf ulice. Ti jej zbavili funkce a navždy vyloučili i ze Stínů. Od té doby se pohyboval Stínadly jako Bludný Holanďan, jako neviditelný, nikdo s ním už nepromluvil, nikdo ho nepozdravil, jako by neexistoval. Nakonec se raději rozhodl ze Stínadel odejít do učení za hranice čtvrti a nikdy se nevrátit.

13 KOCOURÍ ULIČKA

Kocouří ulička se stala pro kluky a holky ze Stínadel tím nejtípnějším místem v celé čtvrti. Jak se to přihodilo? Jednoduše. Stačilo tady nechtěně uskutečnit výstavu všech možných koček, které se po střechách a zídkách Stínadel toulaly. Nechtěně?

To máte tak, když se Káta Kulhánková vytahuje, že má hezky voňavý sýr, a ta vůně pěkně uleželého kousku přitáhne nejen zvědavce z řad dětí, ale i čtyřnohých obyvatel. Když shodou okolností přesně v tu dobu, jen o dva metry dál Kája Rychtařík rozlije bandasku s mlékem. Když shodou okolností pouhý metr a pětáct centimetrů dál se válejí odřezky z taliánů a vuřtů odhozené místním řezníkem Špalkem, není se co divit. To všechno dohromady sem přilákalo kocoury a kočky snad z celých Stínadel. A sledovat to vrnění a prskání a mňoukání, tu rvačku o kus žvance, když chundelatí hitavci svými jazýčky chlemtají mlíčko z kočičích hlav, rvou se o odřezky, to všechno vyvolá bouři smíchu.

Ne však u Káti Kulhánkové.

Ta totiž svůj kousek pěkně uleželého sýra již domů neodnesla, neboť jí skočil na rameno velký zrzavý kocour a sýr jí jedním jediným pohybem packy sebral, strčil do tlamičky a hltavě spolkl. Káta byla v šoku a ulička tak získala své jméno. Kocouří ulička.

Zrzek byl sice časem zapomenut, i ona událost a shoda okolností, ale název uličky zůstal.

14 DŮM SE ZNAMENÍM RAKA

Dům se znamením raka by až tak zajímavý nebyl, podobných domovních znamení je ve Stínadlech dost, jenže tady, uvnitř v průjezdu, bývala truhlářská dílna jistého truhláře Komoura. Tady žil do svých pěti let

Robert Komour, kterému kamarádi neřekli jinak, než Berte. Ano, jde přesně o toho Berta Komoura, který se nesmazatelným písmem zapsal do historie Stínadel. Nejdříve tím, že poté, co mu zemřeli oba rodiče a on skončil v sirotčinci na Rváčově, pomáhal Janu Tleskačovi. Ten se objevil v sirotčinci o pár let později. Byl to tajemný kluk se svým ještě tajemnějším kovovým hlavolamem. Posléze se Bert zapsal do stínadelské historie tím, že stanul v čele jedné stínadelské armády proti jině.

Dům se znamením raka je obyčejným stínadelským domem, až na to, že tam uvnitř se narodil Bert Komour, jehož nešťastná smrt nakonec usmířila obě znepřátelené strany a dovedla Stínadelské v čele s Vojtěchem Vontem k míru a svornosti.

Dům se znamením raka by byl jistě zapomenut, kdyby se o jeho existenci v souvislosti s Bertem Komourem nezmiňovaly kroniky Vontů, kdyby samotný Vojtěch Vont v jedné ze svých řečí k věrným, neřekl, že je potřeba ctít tohle místo, vnitřní dvůr, samotný dům, jako památku na zesnulého přítele a skvělého kluka, kterým Bert byl. Protože Robert Komour byl za svého života věrným druhem Jana Tleskače i Vojtěcha Vonta. Robert Komour měl jistě spousty vad, ale jedno se mu upřít nedalo, a to věrnost a čest. Bert Komour se stal pro všechny Vonty vzorem kamaráda. Jeho pohřeb se stal demonstrací jednoty a míru. A pokud bude někdo vykládat něco jiného, jen ho pošlete za mnou a já mu to vysvětlím! O Bertově památce nebude nikdo mluvit s úšklebkem na tváři. Howgh! Domluvil jsem!

15 NETOPÝŘÍ VĚŽ

Netopýří věž byla prvním místem, kde se scházela Rada Stínů v čele s Davidem Kaufmannem, kterému se později začalo přezdívat Hroznýš, a Kurtem Horstem, později přezdívaným Ksicht. Tady se plánovalo, jak zahnat a porazit tu kterou vetřeleckou bandu ze Dvorců či Tovární čtvrti, jak usmířit tu kterou ulici, jak udržet svornost a jednotu Stínadel.

První Radu Stínů tvořila čtveřice hochů, již zmíněný David a Kurt, potom Jakub Postl a Míla Bryx. Později se k nim přidali ještě tři chlapci. Společně organizovali různé soutěže a hry, vymýšleli, jak získat dostatečný obnos na míče a lana, po nichž by kluci mohli šplhat. To Jakuba Postla tehdy napadlo, že by se ve Ztracené uličce mohl konat turnaj s hadrákem. Vráci totiž bývaly ještě oblíbenější hrou než kopaná. Fotbal potřeboval prostornější plácky a náměstíčka, těch bylo ve Stínadlech jak šafránu. Daleko víc úzkých uliček se hodilo na tuhle hru. A pak, hadrák měla každá parta, zatímco opravdový míč na fotbal jen pár šťastlivců.

O Netopýří věž se Rada Stínů dělila opravdu s netopýři, ti totiž spali zavěšení hlavou dolů nahoře pod střechou mezi krovy a vylétali na lov až se setměním. Vzájemně si nepřekáželi, kluci tu úřadovali většinou odpoledne po škole, tedy za světla, a v noci patřila věž už jen létajícím potvůrkám.

16 KOUT USMÍŘENÍ

V době, kdy byly bojůvky mezi jednotlivými partami a ulicemi uvnitř Stínadel na denním pořádku, se tehdy asi jedenáctiletý chlapec jménem Míla Bryx, rozhodl, že přiměje svého staršího bratra Karla, aby se usmířil s kluky žijícími poblíž Kocouří uličky. Často slyšával plamenné řeči Davida Kaufmanna a Kurta Horsta o tom, jak je důležitá svornost a spojenectví všech stínadelských. Mílov bratr Karel stál totiž v čele ulice Na Nosálku

a vedl tvrdé boje i s partou ze Ztracené uličky. Proto Míla vyrazil přímo k nepříteli, aby získal pro svůj plán místní kluky. Byl zajat a vůdce zneprátených ulic rozhodl, že jako výkupné by stačily dva fotbalové míče. Místem předání měl být kout u vysokého domu, z něhož se nedalo uniknout.

Místo bylo obšancované kluky ze všech part, které viděly v Karlovi a jeho hoších nepříteli. Do jasné pasti však nešel Karel úplně sám, i když taková byla podmínka. S ním se tam totiž vydali i David Kaufmann a Kurt Horst, kteří se již nějakou dobu snažili sjednotit všechny stínadelské kluky a nastolit mezi nimi mír, aby se mohli společně postavit hlavnímu nepříteli, který se skrýval za hranicemi jejich čtvrtě. Trojka složená z Míly, Davida a Kurta vešla do pasti v naprosté mlčenlivosti, důstojně, s hlavami vzpřímenými. Bylo jasné, že ani jeden z nich nemá strach.

Jako první promluvil David. Ukázal všem okolo dva úplně nové fotbalové míče, ale podotkl, že se nejedná o cenu za uvězněného Mílu. Ne, tyhle míče jsou dar za to, že se k němu a Horstovi všichni přítomní připojí, přestanou se vzájemně napadat a vyrazí potrestat opravdového nepřítele. Dvorečáky, Druhostraníky, Bekováky a kluky z Tovární čtvrtě. Je třeba jim ukázat, že do Stínadel si nebudou chodit, kdy se jim zlíbí, a dělat tady, co se jim zlíbí.

Hoši byli zprvu zaraženi, ale když promluvil Kurt, a pak Karel, který je požádal o to samé, omluvil se za nefér vedení bitek, bylo rozhodnuto. Od té doby se tento kout, který byl pastí, stal Koutem usmíření. Brzy nato se k Davidovi, Kurtovi, Karlovi, Mílovi a dalším, přidávaly celé ulice a kouty.

Netrvalo to dlouho a na mírové smlouvě byly podpisy většiny hochů, z nichž teď byly Stíny. Nikdo si už nedovolil podnikat do Stínadel své spanilé jízdy.

17 NA SEKEŘE

Na Sekeře žila a působila parta Sekerníků, kluků, kteří se přidali ke Stínům až jako poslední. Nehodlali se podřizovat nikomu a ničemu. A to až do chvíle, kdy sami narazili na početnou bandu pro ně dosud neznámého nepřítele. Bekováci s Továrními krysami se spojili s Dvorečáky a rozhodli se, že ztrestají Stínadelské. Dosud totiž byli oni silnější a Stíny byly v roli obětí. Jenže David s Kurtem zorganizovali trestnou výpravu za hranice Stínadel a to se výrostkům z Bekova a ostatních čtvrtí vůbec nelíbilo.

Nepřítel vtrhl do Stínadel silou uragánu a první, na koho narazil, byli nepřipravení Sekerníci. Ti se bránili ze všech sil, ale na početnějšího a lépe vyzbrojeného nepřítele přece jen neměli. Už to vypadalo na nehezky výprask, nebyť drobného klučíka Samuela. Ten dokázal hned v počáteční chvíli boje proklouznout a běžet pro pomoc. Kurt s Davidem neváhali ani minutu, třebaže s kluky žijícími Na Sekeře neměli podepsanou smlouvu.

Vyslali kurýry do všech koutů Stínadel a sami zatím s nejbližšími Stíny vyrazili na pomoc. Jaké bylo překvapení Dvorečáků, Bekovanů a Továrních krys, když jim do zad vpadl nepřítel a další se valil postranními uličkami, a dokonce seskakoval ze střeš blízkých domků.

Tenkrát dostali výprask vetřelci a kluci Sekerníci slavnostně odpráslíli věrnost Davidovi a Kurtovi. Staly se z nich Stíny.

18 KOSTELNÍ

Kostelní ulička je spjata s historií kostela svatého Jakuba. Nahoře na věži skryl své plány na létající stroj Václav, otec Jana Tleskače. Tady dělal Jan zvoníka, tady se scházela nejen Vontská rada, ale i Rada Stínů v dobách, kdy byl kostel zrušený. Tady psali dávní kronikáři kroniky Stínadel. Kostelní ulička a její dlažba by mohly vyprávět o všech těch chlapeckých nohách, které tudy proběhly, které tudy směřovaly k volbám, ať už Velkého Vonta, nebo dávno před tím Velkého Stínu.

Kostelní ulička znala důvěrně kroky Jana Tleskače, který tudy procházel pravidelně do zvonice, a pak zpátky do své dílny. Kostelní ulička znala nejen Vojtěcha Vonta, zakladatele vontského hnutí, ale i Berta Komoura a jejich předchůdce Davida Kaufmanna s Kurtem Horstem. Kostelní ulička byla svědkem honby Vontů za tajemným Širokkem, který všechny své pronásledovatele dráždil ježkem v kleci, symbolem Velkého Vontství. Ukázal hlavolam, aby záhy mizel kdesi na střeších jako duch. Kostelní ulice zažila smuteční průvod, když Stínadelští nesli mrtvé tělo Roberta Komoura, do její dlažby se vsakovaly slzy všech truchlících.

19 DLOUHÉ SCHODY

Dlouhé schody jsou opravdu dlouhé, jsou tak dlouhé, že trvalo opravdu dlouho, než po nich vystoupali všichni Stínadelští, aby svými podpisy stvrdili spojenectví a svornost. Po Dlouhých schodech totiž museli jít všichni ti, co se nakonec rozhodli následovat Davida s Kurtem a vytvořit pevná a silná Stínadla a čelit tak jako jeden muž všem vetřelcům z okolních čtvrtí.

Dlouhé schody jsou dlouhé, opravdu dlouhé, takže vyběhnout je desetkrát nahoru a seběhnout desetkrát dolů dalo zabrat všem, kteří se účastnili stínadelského desetiboje, velké soutěže zdatnosti, která vyvrcholila turnajem ve Ztracené uličce, kdy kluci se hráli celých třicet zápasů a vrátil se tak staly nejoblíbenější kolektivní míčovou hrou Stínadel.

Dlouhé schody jsou dlouhé, tak dlouhé, že než běžec doběhl míč, odkopnutý shora, nabral míč takovou rychlost, že ani nejlepší sprinter jej nemohl dostihnout.

20 TYRANŮV KOUT

Už jenom málokdo si ve Stínadlech pamatuje na Tyrana, který seděl na pomyslném trůnu předchůdců Vontů a tím i celých Stínadel pouhých pět dní. Byl v pořadí čtvrtým Velkým Stínem, hned po Hroznýšovi, Ksichtovi a Voldánovi, ale vůbec prvním, kdo byl sesazený. Mohl si za to ovšem sám. Jeho pravé jméno bylo brzy zapomenuto. Jediné, co po něm ve Stínadlech zůstalo, je název onoho koutu.

Jak už jeho přezdívka Tyran napovídá, nebyl to žádný lidumil, spíš naopak. Tyranův kout je úzká ulička končící zdí, je slepá a nevede sem žádné okno, ani dveře. Dokonalá past. A sem si Tyran zval ty, co se podle něho něčím prohřešili, hlavně ty, co neposlechli jeho příkaz. Tady je trestal, aniž by se mohli bránit. K ruce měl vždy několik svých věrných. Některé z hříšníků pak museli vynášet, nebyli schopni odejít po svých, tak zle byli zříceni.

Jakmile se Tyrana Stíny zbavily, musel opustit i Stínadla. Ukázalo se, že měl prsty v několika zlodějnách a jeho rodiče se raději rozhodli

odstěhovat. Špatné světlo bylo vrženo i na ně. V téhle uličce, co se jí dodnes říká Tyranův kout, se měl dokonce objevit dvouletý Jan Tleskač onoho rána, kdy starý lampář Joachim zhasínal lampy. Stařec v mlze zahlédl malou dětskou postavičku, byla v noční košilce, v ruce držela onen pozdější symbol Velkého Vontství – ježka v kleci.

Tyranův kout je tak pro všechny Vonty důležitým, až posvátným místem. Nikdo z nás si jej totiž nepřipomíná kvůli Tyranovi, ale proto, že právě tady se z mlhy vynořil pozdější zámečnický učeň Jan Tleskač!

Stínadelské legendy si můžete poslechnout během hry i v **audio** podobě.

V podání herce Richarda Fialy ke stažení na www.rychlesipy.org/tajemstvi